

והיינו בשבועות שאז זמן מתן תורה שהוא בבחי' הכתר וכידוע דת"ר מצות הן ת"ר עמודי אור שבכתר כו'. וענין בחי' העלאת מ"ן לבחי' התהו (הנה תהו הוא בחי' סוכיץ קאי על ספירת הכתר כי הנה בפרדס כנתיב ערך תהו וז"ל הבינה נק' תהו כו'. כמ"ש בספר הבהיר דבר המתהא את בני האדם כו' כהיולי שהוא דבר שאין לו צורה והוא קודם אל המציאות הצורה כו' וזהו הבינה הקודמת אל מציאות הגילוי כו' וכיכ כע"פ ש"מא' פ"ג בשם הרמב"ן ע"פ והארץ היתה תהו ובשם ספר הבהיר בפירושו הפסוק מאפס ואתו נחשבו בישיע' סי' מ' י"ז וז"ל והענין כי הא"ס נקרא אפס כי אין בו שום תפיסה כו' ואחריו יצא התהו והוא הכתר כו'. כי הנה כתר הוא דוגמת החומר הקדום הנק' היולי שיש בו שרש כל הדי' יסודות בכח ולא בפועל ולכן נק' תהו כי הוא מתהה מחשבות בני אדם כו' ע"ש. וזהו ע"ד ענין שתוק כך עלה במחשבה. עיין ביאור כי על כל כבוד חופה פ"ב. עכ"פ מדבריהם מוכן שיש תהו דקדושה והוא בחי' אין מה שאינו מושג. והיינו הכתר כי החכמה מאין תמצא יש מאין וע"פ דברי הע"ה י"ל כי אפס ותהו הם ב' הבחי' שבחרי יצא התהו הנה שבמאציל שהוא בחי' עתיק ודגמת אפס ובחי' א"א שרש הנאצלים נקרא תהו ועמ"ש במ"א בענין ואין וזלתך מלכנו לחיי העוה"ב דהיינו ג"ע אפס בלתך גואלנו לימות המשיח שבימות המשיח יהיה הארה מבחי' אפס שלמעלה מבחי' אין כו'. וזהו כאין וכאפס ישע"י מ"א י"ב ובמ"א את א' סעי' ס"ד אין נק' א"א כו'. וסעיף ק"א אפס נק' הא"ס וגם לפמ"ש בפרדס הדבינה נק' תהו היינו כי בינה היא כתר לז"א ונקראת ג"כ הוא דא עתיק ועמ"ש מהו כבוד הביאור דמזוה מימין ונ"ח משמאל) היינו במצות אכילת מזה בשבוע הא' דימי הספירה שצ"ל קודם העלאת מ"ן דתיקון והענין הוא כי בחי' מזה שאין לה טעם ואין בה בחי' הגבהה והתנשאות כשאר כניל הוא בחי' מוחין דאבא רק שהוא מלושב בבחי' הקטנות כמ"ש בפע"ח וביאור הדבר ידוע ע"ד שארז"ל אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן פ"י יודע לקרות אבא בלא הבנת שכל וטעם אך מ"מ יודע לקרות כאלו מבין כו' והיינו מפני שבחי' מוחין דאבא נכנסים בו בהיותו טועם טעם דגן מפני שהחטה בבחי' חכמה כידוע וכמאמרז"ל עה"ד תטה היתה כו'. רק שהלבשת מוחין דאבא אצלו רק בבחי' הקטנות עדיין וכך בבחי' מזה שנק' לחם עני' יש בה מבחי' מוחין דאבא אלא שמלושב בבחי' הקטנות ולכן נקרא לחם עני' כו'. ועמ"ש מזה בסידור ע"פ והגדת לבנך ביום ההוא וכן וכאשר ע"פ שות' ימים נאכל מצות והיינו כי בגלות מצרים היו ישראל בתכלית הקטנות וכמ"ש ואעבור עליך ואראך כו'. כי היו בכור הכרזל במ"ט שערי טומאה דמצרים בבחי' אחוריים דאלקים אחרים כו' עד שנגלה עליהם מלך כו' דהיינו בבחי' דילוג גדול שלא בהדרגה כלל לכך נק' בשם פסח ע"ש בחי' הדילוג מפני שפסח ה' על הפתח כו'. דהיינו שנמשכו בחי' המוחין שלא כסדר בהדרגה אלא בבחי' דילוג גדול כמ"ש בפע"ח והיינו ענין הלבשת בחי' מוחין דאבא בבחי' הקטנות שהוא ענין המצה כניל. לכך אין בה טעם מורגש ולא בחי' התנשאות כו' והיינו בחי' אתכפיא כניל שהוא בחי' ביטול רצון בלבד בבחי' הקטנות ועי"ז מתלבש ושורה מבחי' סוכיץ דוקא

רק שבא בבחי' דילוג גדול כ"כ כניל והיינו ענין ובחי' העלאת מ"ן לבחי' התהו שהוא בחי' טובב כניל שהוא ע"י בחי' אתכפיא דוקא בבחי' הביטול כי א"א' האתמשיך לבחי' טובב כ"א רק בבחי' הביטול בלבד ולא באח' אתהפכא והטעם הוא כי בבחי' הביטול הרי בא הדבר לבחי' אין ממש ועי"ז מעורר ג"כ מבחי' אין האמיתי שהוא בחי' טובב שכהעלם כו'. משא"כ בחי' אתהפכא שהוא בחי' יש כמו בהתפעלות אהבה וכיוצא בה בכל בחי' כלי שנעשה ע"י בירורים והעלאות דרפ"ח כניל אין מעוררים לזה לבחי' התהו שהוא בחי' אין בלתי נגלה בבחי' יש כלל אלא מעוררים בזה לבחי' התיקון דוקא להיותו בא ומאור בבחי' כלי דוקא והוא בחי' ממלא כניל (ועיין כה"ג בבחי' פ' אמור ע"פ וגם אמנה אחותי בת אבי היא דלשם נתבאר איך שיש בחי' ביראה אפי' ביראה תתאה למעלה מבחי' אהבה שאהבה הוא בבחי' יש מי שהוא אוהב ונמשך מבחי' בינה. אבל היראה היא בחי' ביטול ואף יראה תתאה היא חכמה תתאה מ"מ שרשה החכמה עילאה שהיא בחי' אין ולמעלה מהבינה שנקרא יש כי חייב' אין ויש כו' ע"ש ועדי"ז מכוון שהמצה שהיא לחם עני' בחי' אתכפיא מגעת למעלה יותר מבחי' אתהפכא ועוד נתבאר כן ע"פ שימני כחותם שבחי' חותם שוקע שמלמט' שהוא הירא' ממשך חותם בולט שמלמעל' שהוא ההמשכה מבחי' סוכיץ משא"כ בחי' האהבה כו' וזה כמש"כ שדוקא ע"י המצה שענינה כמו החותם שוקע שמלמטה עי"ז דוקא ממשך בחי' סוכיץ בבחי' גילוי ע"ד חותם בולט ההפך מבחי' אותותיו לא ראינו כו'. וזה היה ענין עולם ועד"א נתבאר בששיב פט"ו בענין מאמרז"ל ע"פ ענין עובד אלקים לאשר לא עבדו שהוא בחי' אתכפיא יותר מן הרגילות ולכן עי"ז נק' עובד אלקים ורמזו בזה כי מאה פעמים ואחד גימטריא מאין ע"ד החכמה מאין תמצא וע' זח"ג פ' שלח קניח ב' ע"פ היש בה עץ אם אין והמשכת בחי' אין שממנו תמצא החכמה הנק' עץ חיים זהו ע"י אתכפיא דוקא דהיינו ענין שונה פרקו מזה פעמים (ואחד) וזהו שורש ענין בחי' אתכפיא שבאכילת מזה מבחי' ביטול שצריך להיות קודם לבחי' אתהפכא שבספירה כניל. לפי שבחי' העלאת מ"ן לבחי' התהו בהכרח צריך להיות קודם לבחי' העלאת מ"ן לבחי' התיקון וכמבואר למעלה בענין משל הגרעין שלא יתלבש בו כח הצומח בלתי אם לא שיוקב תחלה ויהי' בבחי' אין כו'. והענין הוא כי הנה שורש בחי' כח הצומח שבארץ נמשך ממאמר תדשא הארץ דשא כו' שהוא בחי' כח האלקי ממש בבחי' מלי' שבמל' דעשיה שממנה נמשך כל התהוות הארץ וכל אשר בה כו' וידוע דגם בספירה היותר אחרונה כו' כמו בבחי' מלי' שבמל' דעשיה שורה מבחי' העצמיות אור א"ס כי גם בחי' מלי' שבמל' דעשיה שרשה בבחי' כלים החיצונים דז"א כי מ' כלים הפנימים נעשה בחי' נשמה בכריאה ומיו"ד כלים החיצונים נעשה נשמה לייס דיצירה ומיו"ד כלים החיצונים נעשים נשמה כעשיה וע' מזה בכלית בשה"ש בדיה הנה ענין מדלג על ההרים ועם פ"א ובסידור בדיה להבין ההפרש בין קיש לתפלה ועי"ז רמזו רז"ל שהמלכות ינקינת בשלשים מעלות היינו שלשים כלים דאצי' שנעשים נשמה לבי"ע והנה בכלים דאצי' אמרו דאיהו וחיהו גם וגרמוהי שהוא בחי' הכלים כולא חד כו' ונמצא גם בבחי'

מישן וואסער מיט די מי פירות, וואס דאן איז די עיסה באה לידי חימוץ, ואדרבה — ממהרת להחמיץ [2].

ה. דער ביאור בכל זה (ע"פ פנימיות הענינים) וועט זיין פארשטאנדיק דורך הסברת החילוק צווישן „לחם עוני" און מצה עשירה בעבודה:

„לחם עוני" איז פון א טייג וואס האט בלויז קמח ומים — וואס מים האבן ניט (און גיבן ניט) קיין טעם; מצה עשירה איז פון אן עיסה וואס ווערט געקנאטן מיט יין, שמו, דבש²² (אדער אנדערע מי פירות²³), וואס גיבן א טעם אין דער עיסה.

דער ענין אין עבודה²⁴: „לחם עוני" איז די עבודה פון קבלת עול (ניט מצד „געשמאק"): כאטש ער האט ניט קיין הסברה בשכלו און (במילא) ניט קיין געשמאק אין עניני אלקות, פונדעסט-וועגן דינט ער דעם אויבערשטן מצד קבלת עול: „מצה עשירה" איז די עבודה מצד טעם ודעת, וואס אין דער עבודה איז פאראן א „טעם", א געשמאק.

לידי חימוץ — זאגט דער פסוק דעם זעלבן טעם („כי בחפזו יצאת גוי"), איז דערפון פארשטאנדיק, אז די צוויי סוגי מצה הנ"ל, האבן, בכללות, דעם זעלבן חסרון לגבי יוצא זיין מיט זיי דעם חיוב פון אכילת מצה.

לאידך גיסא געפינט מען, אז כאטש דער דין פון מצה עשירה איז געזאגט געווארן ערשט ביי פסח דורות (כנ"ל סעיף א'), איז אבער אויך ביי פסח מצרים שוין געווען דער (כללות הדין, אז די מצה פון ליל פסח מוז זיין פון אזא בצק וואס) „יכולה לבוא לידי חימוץ"¹⁷ — ווי מען לערנט עס אפ (אין ירושלמי¹⁸) פון פסוק¹⁹ „ושמרתם את המצות", אז מ'איז יוצא נאר מיט „מצה שצריכה שימור"²⁰. ד.ה. אז כאטש ביי פסח מצרים האט מען געקענט יוצא זיין אכילת מצה מיט מצה עשירה — האט עס אבער געדארפט זיין אזא, וואס „צריכה שימור" [לדוגמא: דורך אריינ-

(17) לשון אדה"ז ש"ע סת"כ סוסי"א. — והיינו, לא רק שהגזן ציל „מדברים הנאים לידי חימוץ" (שזה נלמד מ"לא תאכל עליו גוי" כנ"ל בפנים), אלא שגם העיסה ציל — זו שיכולה לבוא לידי חימוץ וצריכה שימור, כמשנית בארוכה בהגש"פ עס לקוטי טעמים מנהגים וביאורים (קה"ת תשמ"ד) ע' שצו ואלך (וש"נ).

(18) פסחים פ"ב ה"ד.

(19) פרשתנו יב, יז (היינו שנצטוו ע"ז עוד בהיותם במצרים).

(20) עיין רמב"ז במלחמת ה' פסחים פ"ב (לו, א), וראה מ"מ הל' חרי"מ פ"ו ה"ה (הובא בב"י לטא"ח סת"כ ד"ה ומ"ש ואם לש). ש"ע אדה"ז הנ"ל, וראה בארוכה שו"ת צ"צ ח"א"ח סניז אות ב' — שגם הבבלי (פסחים מ, א, הובא בש"ע אדה"ז סת"ג ס"ד) ס"ל דרשה זו דירושלמי, וראה בארוכה בהגש"פ הנ"ל שם.

(21) ראה בכ"ז טשו"ע א"ח ס"י תס"ב. ש"ע אדה"ז שם פ"ג.

(22) לשון הגמרא — פסחים לה, א, לו, א, וברמב"ם שם (פ"ה ה"כ. פ"ו ה"ה) מוסיף „חלב", והוא ע"פ עובדא דריביל (פסחים לה, א) — ב"י סת"כ שם.

(23) ברמב"ם שם (פ"ו ה"ה) דנשאר מי פירות יוצאין י"ח (וראה כס"מ שם פ"ה ה"ב). אבל ראה ב"י לטא"ח סת"כ שם: לא ראינו לשום אחד מהפוסקים שחילק בין יין ושמן ודבש וחלב לשאר מי משקין. וראה פ"ח א"ח ר"ס תס"ב.

(24) בהבא לקמן — עיין תו"א ס"פ ויקהל ד"ה קחו (פ"ט, ג, צ, ב), וביאורו בתו"א שם בהוספות (ק"ד, ג ואל"ך, קטו, ד, קטז, ב), אוה"ת שם (ע' ב'קסג ואל"ך, ב'קעא ואל"ך, ב'קפא), אוה"ת ד"ה הא לחמא (דלעיל הערה 6) ע' תנח ואל"ך, וראה ג"כ לקו"ת ויקרא ה, סע"ג ואל"ך.

(*) ומ"ח צ"ד גם הליתור ד"לא תאכל גוי" — שאין יוצאין במצה של טבל אף שצריכה שימור — וראה בהגש"פ הנ"ל שם ועוד י"ל ואכ"ת.

העם" (חפזון), ווייל „הרע שבנפשות ישראל עדיין הי' בתקפו" 28, און דעריבער האָט מען געמוזט אַנטלויפן פון רע („טומאת מצרים" 28) — וואָס דאָס איז דער ענין פון „לחם עוני", די עבודה פון אתכפּיא; משא"כ לעתיד לבא וועט זיין „לא בחפזון תלכו" 29, „ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" 30, אַ מצב פון אתהפכא — מצה עשירה.

און דאָס איז דער ביאור וואָס „בחפזון יצאת גו'" איז אַ טעם פאַרוואָס די מצה פון ליל פסח קען ניט זיין קיין מצה עשירה (און ניט פון דברים שאין באים לידי חימוץ): וויבאַלד אַז „בחפזון יצאת גו'", ווייל דער רע איז נאָך געווען בתקפו (כנ"ל) 31, דעריבער פאָדערט זיך די עבודה פון קבלת עול ואתכפּיא — „לחם עוני" דוקא 32.

ז. דאָס וואָס מ'איז פסח ניט יוצא מיט מצה עשירה, איז ניט נאָר ווייל איר ענין איז ניט בדומה צו גאולת מצרים, וואָס איז געווען אין אַן אופן פון „ברח העם" [קבלת עול ואתכפּיא כנ"ל] — נאָר אויך דערפאַר וואָס אין לחם עוני (און אַזוי אויך — בגאולת מצרים) איז פאַראַן אַ יתרון לגבי מצה עשירה (והגאולה דלעת"ל):

כאָטש 33 אַז ביי אתהפכא (מצה עשירה) ווערט דער רע אינגאַנצן בטל, איז אַבער דאָ אַ מעלה אין אתכפּיא, וואָס

בשעת די עבודה פון אַ אידן איז נאָר מצד קבלת עול אַן דעם „טעם" פון שכל ומדות, איז ער דאָך אין אַ מצב אַז מצד שכל ומדות איז ביי אים דאָ אַן אַרט אויף ניט טאָן אַזוי, אויף רע, נאָר מיטן כח פון קבלת עול איז ער כופה דעם רע (אתכפּיא) און איז עובד הוי'; ווען די עבודה איז אַבער מצד טעם ודעת (ובשלימותה), זיינען שכל ומדות שולל די אפשריות צו טאָן היפך רצון העליון — ס'איז ניטאָ קיין רע (אתהפכא).

און דאָס איז דער קשר צווישן די צוויי סוגי מצה [(א) מצה עשירה (ב) פון דברים שאין באים לידי חימוץ] — ווייל, בפנימיות הענינים, איז איין פרט אַ תוצאה פון צווייטן: עבודה איז אַן אופן פון „מצה עשירה" (בשלימותה) — מצד שכל ומדות — איז שולל בדרך ממיאָ די אפשריות אויף חימוץ ורע 25 [ווי מצה עשירה כפשוטה, וואָס (ע"ד הרגיל 26) קען זי ניט קומען לידי חימוץ]:

דוקא (די עבודה פון) „לחם עוני" — קבלת עול — גיט אַן אַרט אויף חמץ ורע (יכול לבוא לידי חימוץ), נאָר מ'איז כופה דעם רע און מ'דערלאָזט ניט צו התפשטות הגבהה וחימוץ — דורך „ושמרתם", עבודה והתעסקות.

ו. די צוויי אופני עבודה זאָגן זיך אַרויס, בכללות, אויך אין די צוויי אופנים כלליים פון גאולה — גאולת מצרים און גאולה העתידה:

ביי יציאת מצרים שטייט 27 „כי ברח

(28) תניא פלי"א.

(29) ישע"י נב, יב. וראה המשך וככה דלקמן

הערה 31.

(30) זכרי' יג, ב.

(31) ראה בענין דה"חפזון" — לקו"ת אמור לה,

ב. במדבר א, ג. ובארוכה — אוה"ת בא ע' רצא ואילך. וככה תרל"ז בתחילתו, שם פקכ"ט. ד"ה כי בחפזון תשיח (והמשכו). ועוד.

(32) ראה עדי"ו אוה"ת סד"ה הא לחמא הנ"ל.

(33) ראה בכ"ז במקומות שנסמנו בהערה 24.

(25) ראה תוי"א ס"פ ויקהל (ועדי"ו) — בשאר

המקומות דלעיל הערה הקודמת): מצה עשירה .. שאינה באה לידי חימוץ כלל.

(26) דכשאין מערבין בה מים — מי פירות (לבד) אין מחמיצין (פסחים לה, ריש ע"ב. ושי"נ רמב"ם הל' חו"מ פ"ה ה"ב. טושו"ע (ושו"ע אדה"ז) ס"י תסב).

(27) בשלח יד, ה.

דוקא די עבודה איז פארבונדן מיט גיטת האדם, צו לוחם זיין מיטן מנגד און גייטען דעם רע.

איז אן אנדער סגנון: דער ענין פון אתהפכא דריקט אויס ווי דער מענטש ווערט מיוחד מיט אלקות דורך דעם וואָס ער איז זיך מזוכך ביז אָז זיין מציאות לאַזט ניט קיין אַרט אויף רע: איז אתכפּיא דריקט זיך אויס דער ביטול און אוועקלייג צו אלקות — אַז כאַטש מצד זיין שכל ומדות איז דאָ אַן אַרט אויף רע, גייט ער זיך, ער טוט היפּך ווי עס מאַנט זיך מצד זיין מציאות, און איז מקיים דעם רצון העליון.

און דאָס איז איינער פון די ביאורים וואָס אויך ביי דער גאולה העתידה וועט זיין דער זכר פון יציאת מצרים³⁴ — ווייל דער תכלית הכוונה איז, אַז עס זאָלן זיין ביידע מעלות: אויך ווען מ'האַלט ביי אתהפכא — דער זיכוך פון דער מציאות האדם בתכלית ביז ס'איז אינגאַנצן ניטאָ קיין אַרט אויף רע — זאָל אויך זיין די מעלה פון אתכפּיא³⁵ (גאולת מצרים), דער ביטול פון דעם אדם, וואָס דריקט זיך אויס אין עבודה ויגיעה.

ת. דער אַלטער רבי איז מסביר אין תו"א³⁶, אַז דאָס וואָס עס שטייט ביי גאולת מצרים, „ואנכי אעלך גם עלה“³⁷ — צוויי עליות — מיינט דאָס אויך די

צווייטע עלי' וואָס וועט זיין בגאולה העתידה;

במילא מובן, אַז (פונקט ווי דער ענין פון גאולת מצרים וועט מען „דער-מאַנען“ — ער וועט ווירקען — ביי דער גאולה העתידה, אַזוי איז אויך לאידך גיסא, אַז אויך) ביי גאולת מצרים דאַרף זיך אָנהערן די (הבטחת ודיבור³⁸ הקב"ה בנוגע דער) גאולה העתידה.

די הסברה איז דעם: ווי אַזוי קען מען פועל'ן ביי זיך, אַז אויך ווען דער רע איז בתקפו [און אפילו נאָכן ברעכן זיך בלייבט ווייטער דער רע בתקפו (ווי ביי יצ"מ, וואָס עס האָט געדאַרפט זיין „ברח העם“)] — זאָל מען האָבן די שטאַרקייט צו לוחם זיין מיטן רע (ולנצחו) — איז מסייע בזה די הכרה והרגשה, אַז סו"ס וועט די עבודה פון אתכפּיא ברענגן צו אתהפכא.

און דעריבער, נאָך איידער עס הויבט זיך אָן גאולת מצרים, איז געווען דער דיבור והודעה וועגן ביידע עליות — „אעלך גם עלה“ — אויך די גאולה העתידה.

ט. דאָס וואָס מ'דערמאַנט די גאולה העתידה ביי גאולת מצרים מיינט ניט נאָר אַז מ'איז מודיע אָן ענין וואָס וועט זיין בעתיד, נאָר ס'איז אויך אַ נתינת כח אַראַפצוטראַגן דאָס אין עבודת האדם בהווה — אַז גלייך בתחילת העבודה (גלות מצרים) זאָל זיין אַ „מעין“ פון גאולה העתידה.

לכאורה קען מען פרעגן: וויבאַלד מ'האַלט נאָך בתחילת העבודה און דער רע איז נאָך בתקפו — ווי קען זיין (אפילו) אַ „מעין“ פון גאולה העתידה,

(34) משנה ברכות ספ"א. ונאמר „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“ (מכ"ה ז, טו), „כאשר היתה לישראל ביום עלותו מארץ מצרים“ (ישעי' יא, טז).

(35) ראה סד"ה כימי צאתך תשי"ח: בחפזון יצאת למען תזכר כו', ועד"מ עג המלך בנצחון דוקא .. כד אתכפּיא סט"א כו'.

(36) ר"פ שמות.

(37) ויגש מו, ד. ובתו"א הנ"ל: וכן בשמות ג' סוּק י"ד א"ל ענין הגאולה האחרונה כו'.

לאידך גיסא, האָט עס געמוזט זיין אַ
„מצה שצריכה שימור“:

מצד דער התכללות פון גאולה
העתידה אין גאולת מצרים, איז דאָ אַן
אַרט פאַר מצה עשירה אויך אין מצרים:
אַבער דאָס וואָס אין מצרים קען זיין אַ
„מעין“ דלעתיד, איז נאָר אין דעם פרט
פון „עשירה“ — אַז די קבלת עול גופא
זאָל זיין מיט אַ „טעם“ און געשמאַק:
אַבער ניט דער ענין פון אינה, יכולה
לכּוּא לידי חימוץ“ (אתהפכא), וואָס דאָס
קען ניט זיין ווען דער רע איז נאָך
בתקפו.

יא. דאָס איז אַבער שייך נאָר ווען
מ'איז נאָך געווען אין מצרים, פאַר דער
גאולה; אַבער אַרויסגייענדיק פון מצרים
נאָך דער גאולה [און אַזוי אויך די מצה
וואָס מיר עסן בליל פסח, זכר ליציאת
מצרים] מוז זיין „לחם עוני“ דוקא ⁴⁰.

די הסברה בזה: דורך יציאת מצרים
האָט זיך אויפגעטאָן אַז אידן זיינען
געוואָרן אויס „עבדי פרעה“ און זיינען

שעונים עליו דברים הרכה — פסחים לה, א. קטו,
סע"ב) ומצה עשירה כזו שצריכה שימור נק' ג"כ
(בכללות) „לחם עוני“ (מכיון שענינה אתכפיא —
ענין עיקרי בלחם עוני). וראה הערה הבאה.
40) ויילע איך לתוּך זה עם הידוע (לקני'ת צו
ד'ה להבין מ"ש בהגדה. ד'ה ששת ימים (הא'). סדור
ד'ה והגדת. וככ"מ) דמצה [שלפני חצות היתה
צריכה שימור ו]שלאחרי חצות (ואילך) לא היתה
יכולה לכּוּא לידי חימוץ (מצד זה שנגלה עליהם
ממדה"מ כו'), ובהמשך תעריב (חי"ב ע' תתקלג)
ש.היא בחי' מצה עשירה כו"י.

ואולי י"ל ע"פ המבואר באוה"ת ויקהל (ס"ע
ב'קס"א"ב) דגם זה שלא הספיק כו' הוא, כמו בחי'
אתכפיא רק שזוהו בפנימיות' (ראה לקמן בפנים,
ד'צ"מ ענינה קבלת מלכות שמים, ביטול בתכלית),
ולכן נק' ג"כ — מצד ענין עיקרי זה — „לחם עוני“,
מכיון שהוא רק אתכפיא ולא אתהפכא [שזו נעשה
רק בספּה"ע כו'], כבהערה הקודמת.

וואָס ענינה איז אתהפכא (אַז ס'איז ניטאָ
קיינ רע) ?

איז דער ביאור אין דעם: כאָטש אַז
בתחילת העבודה איז ניטאָ דער ענין פון
ביטול (מציאות) הרע, וואָס דערפאַר איז
די עבודה בדרך מלחמה וקבלת עול
(כנ"ל סעיף ה') — דאַרף אַבער דער
ביטול וקב"ע זיין ניט (נאָר) בדרך הכרח,
נאָר מ'דאַרף דעם ביטול גופא „פאַר-
בינדן“ מיט „מציאות“ האדם — אַז אויך
זיין שכל ומדות זאָלן „מסכים“ זיין אויף
דעם ביטול וקב"ע, וואָס דאָן איז זיין
עבודה פון קבלת עול מיט אַ געשמאַק.

ד.ה. אַז די גאולה העתידה שבגאולת
מצרים איז ניט די עבודה פון שכל
ומדות בפ"ע [וואָס ברענגט סו"ס צו
אתהפכא, כנ"ל ס"ה] — נאָר אַ פרט אין
עבודת האתכפיא (דגאולת מצרים), אַז
די עבודה פון קב"ע איז מתוך תענוג.

[און עד"ז אויך דער ענין פון גאולת
מצרים וואָס וועט דערמאָנט ווערן
לעתיד לבא — איז עס אַ „פרט“ אין
דער גאולה העתידה: דער עיקר העילוי
לעתיד איז — זיכוך מציאות האדם
(אתהפכא); נאָר דער זיכוך וועט זיין ניט
מדוד ומוגבל בלויז אויף אַזויפיל וויפל
ער (מצד זיין „מציאות“) איז זיך מזכר,
נאָר מער פון די מדידות פון זיין
מציאות (מעלת הביטול)].

יוד. דאָס איז אויך די הסברה פאַר-
וואָס די מצה וואָס אידן האָבן געגעסן
אין מצרים (אַלס הכנה צו יציאת מצרים)
האָט געקענט זיין מצה עשירה ³⁹, אַבער,

39) באוה"ת סד"ה הא לחמא הנ"ל איתא,
ד„לחם עוני“ הוא המצה שאכלו לפני חצות, עיי"ש
[ועפ"ז מבאר מש"נ בהגדה „לחמא עניא די אכלו
אבהתנא בארעא דמצרים“], וכן מוכח בתריא
שבהערה 24 (פס. ג. קיד, ג. עיי"ש),
וי"ל „לחם עוני“ יש בו כויכ ענינים (כולל ג"כ

חז"ל "זאגן אז מאן דמחוי במחוג קמי' מלכא איז זיין עונש דער היפך החיים: און דערפאר טאר אין דעם ניט זיין דער "טעם" און געשמאק פון מצה עשירה, ווייל קבלת מלכותו של הקב"ה (ווערן עבדי ה') איז נאר דורך "לחם עוני" 45, ביטול בתכלית.

(משיחות אהש"פ וש"פ שמיני תשכ"ו)

געוואָרן „עבדי ה'“ 41. ד.ה. זיי האָבן דעמאָלט געהאַלטן ביי קבלת מלכותו ית' 42, וואָס קומט פריער פאר דעם קבלת עול אויף צו מקיים זיין די ציוויי ה' [וכלשון חז"ל 43: יקבל עליו עול מלכות שמים תחילה ואח"כ יקבל עליו עול מצות].

און אין דעם טאר זיך ניט אַריינמישן אַז ענין פון „מציאות“ האדם — ע"ד ווי

44) חגיגה ה, ב. וראה לקוש"ח"ד ע' 1050 ובהערה 13 שם.
45) ראה גם לקו"ת שבהערה 24.

41) ראה בהר כה, מב. שם, נה. מגילה יד, א.
42) ראה ד"ה הא לחמא הנ"ל ע' תנג ואילך.
43) משנה ברכות פ"ב מ"ב. וראה מכילתא יתרו כ, ג. ועוד.